

Den konfliktfyllda amerikanska klimatpolitiken

Daniel Lindvall

The Divisive American Climate Policy

At the inauguration day of President Joe Biden, the United States re-entered the Paris Agreement and soon thereafter a pledge was made to cut greenhouse gas emissions by half to 2030 and reach climate neutrality to 2050. The radical shift from the policy of the previous president is an illustration of how deeply polarised the climate issue is the United States. This article discusses the background of this polarisation, identifying its roots in the 1970s energy crisis. From this time on, the Republican party has been deeply entwined with fossil fuel interests, and these connections were further entrenched during the fracking boom. The prospect of overcoming the polarisation on climate is to a great extent dependent on a potential shift in attitudes to climate change among young republican voters and the growth of renewable energy, particularly in states dominated by the Republican party.

Mindre än ett par timmar efter att Joe Biden svurits in som president återgick USA till Parisavtalet, och i sitt installationstal nämnde Biden klimatkrisen som en av de kriser som utmanar det amerikanska samhället. Under de hundra dagar som följde visade han tydligt att han tänker ta frågan på allvar. Klimatet var den fråga som prioriterades omedelbart efter besluten som rörde pandemin. Den kontroversiella "Keystone XL pipeline" blockerades och ett stopp för ny "fracking" på federal mark infördes.¹ Presidenten lovade att halvera utsläppsnivåerna till 2030 och uppnå klimatneutralitet till 2050. När 40 världsledare bjöds in till ett klimatmöte i samband med Earth Day den 22 april 2021 ville

1 Fracking eller s.k. hydraulisk spräckning är en metod för att utvinna fossila bränslen som naturgas och skifferolja.

Biden visa att USA var tillbaka på den klimatpolitiska världsscenen. "When countries continue to rely on coal for a significant amount of their energy, or invest in new coal factories, or allow for massive deforestation, they will hear from the United States and our partners about how harmful these actions are," varnade utrikesminister Anthony Blinken (Peel 2021).

Det krävs inte särskilt stor inlevelseförmåga för att måla upp en kontrafaktisk historieskrivning. Hade Donald Trump vunnit presidentvalet skulle troligen inga löften om utsläppsminskningar utfärdats och utsikterna att infria Parisavtalets målsättning om två-gradig uppvärmning skulle varit ytterst mörka.

På sätt och vis speglar klimatfrågan den vidare polarisering som genomsyrar den amerikanska politiken. Även om allt fler republikaner börjar acceptera klimatvetenskapen är det fortfarande bara 67 procent som tror att det pågår en global uppvärmning mot 94 procent av demokraterna (MacInnis & Krosnick 2020). Medan demokratiskt styrda delstater som exempelvis Kalifornien bedriver en mycket ambitiös klimatpolitik, har flera republikanskt styrda delstater motarbetat delar av Bidens klimatpolitik, till exempel förbudet mot ny fracking på federal mark. Bland de republikanska senatorerna finns det ingen som står bakom en progressiv klimatpolitik och om partiet återtar makten i kongressen i mellanårsvalet 2022 och vinner presidentvalet 2024 kommer den politik som Biden påbörjat med all sannolik att rivs upp. Därmed är klimatomställningarna mellan de två politiska partierna i USA en angelägenhet för hela världen.

Även om motsättningarna tilltog med Donald Trump uppkom inte den polarisering som i dag präglar det politiska landskapet under hans presidentperiod. Det är inte heller av historien givet att republikaner och demokrater ska stå på olika sidor i klimatfrågan. En gång i tiden förde Republikanska partiet en progressiv miljöpolitik. Theodore Roosevelt fattade i början av 1900-talet beslut om att etablera de första nationalparkerna och därmed skydda omfattande naturområden, och med Richard Nixon inleddes det så kallade "the environmental decade" då lagstiftningen stärktes och en nationell miljöskyddsmyndighet inrättades. Även Ronald Reagan har fått ett erkännande för sin insats för att fasa ut ozonnedbrytande substanser.

Mot bakgrund av detta kan man ställa sig frågan varför Republikanerna blivit en så aggressiv motståndare till miljöskydd och i synnerhet klimatpolitik. Det är denna fråga som den här artikeln ska ge svar på. Artikeln kommer att beskriva bakgrunden till den konfliktfyllda amerikanska energi- och klimatpolitiken, och försöka säga något om hur politiken kan tänkas utvecklas under de närmaste åren.

Oljan byggde landet

För att förstå USA:s och Republikanernas exceptionella hållning i klimatpolitiken kan det vara värt att påminna om oljans betydelse för landets ekonomiska, politiska och kulturella utveckling. Allt började med att Edwin Drake upptäckte olja i Pennsylvania 1859. Produkten var då inte okänd, men hade ännu ett begränsat användningsområde. Den sågs som ett bra komplement till den valolja som användes i oljelampor och troligen hade valarna helt utrotats om det inte vore för den fossila oljan. Inom ett par år började oljan utvinnas i större skala runt om i Pennsylvania. John D. Rockefeller bildade 1870 det första oljebolaget Standard Oil och han skulle senare bli världens rikaste affärsman. Det var dock efter att förbränningsmotorn uppfunnits i Tyskland som oljan började förändra världens ordning. Förbränningsmotorn gjorde energin portabel och med hjälp av bland annat gruv- och skogsmaskiner sköt utvinningen av metaller såsom järn, koppar och kol i höjden. Med bensindrivna bilar, bussar, fartyg och senare flygmaskiner krympte avstånden mellan människor.

Även om oljan också började utvinnas på andra ställen, i Kaspiska havet, Mellanöstern och Venezuela, var det USA som snabbt växte fram som världens främsta oljeland. Vid första världskrigets utbrott producerade USA runt två tredjedelar av världens olja. Oljan fick stor betydelse för att göra USA till världens största ekonomi på 1920-talet, men bidrog också till dess militära maktposition. Den amerikanska oljan hade stor betydelse för utgången i andra världskriget och vid invasionen av Normandie kom 90 procent av det bränsle som användes av de allierade från USA. Winston Churchill skrev följaktligen att "...detta krig handlar om motorer och oktan. Jag skålar för den amerikanska fordonsindustrin och den amerikanska oljan" (Yergin 2009: 365). När oljans tidsålder på allvar bröt igenom efter andra världskriget var USA inte bara självförsörjande utan också världens största exportör av olja. Under efterkrigstiden har säkrandet av oljan varit ett av USA:s främsta säkerhetspolitiska intressen och överenskommelser slöts tidigt med bland andra Saudiarabien för att trygga tillgången på olja.

Överflödet av billig olja var avgörande i uppbyggnaden av Europa efter andra världskriget och för välståndsökningen världen över. Det pumpades upp mer olja än vad den industrialiserade världen kunde göra av med och därför gick priset ständigt ned. I början av 1970-talet var oljepriset en tredjedel av vad det var på 1920-talet (Hobsbawn 1994). Det här ledde till en aldrig tidigare skådad välståndsökning och gjorde det möjligt för såväl USA som Europa att bedriva en expansiv välfärdspolitik. Det gav också upphov till den konsumtionskultur som präglade de amerikanska och västeuropeiska samhällena under efterkrigstiden. Av särskild betydelse var bilen. Massbilismen förändrade de sociala relationerna och samhällsupbyggnaden. Mellan åren 1950 och 1975 ökade antalet registrerade bilar i USA från 70 till 328 miljoner. Den amerikanska geografen Matthew Hubert skriver i sin bok *Lifblood* om oljans och bilens betydelse för

den amerikanska kulturen och idépolitiska utveckling under efterkrigstiden. Han menar att bilen förenade kraften från fossila bränslen och det västerländska frihets- och konsumtionsidealet. Den som hade en bil kunde ta kontroll över geografin, uppfylla ett ideal av individuell frihet och frigöra sig från ett beroende av staten. Med en bil kunde man bestämma var man ville bo, var man ville arbeta och var man ville tillbringa sin fritid (Huber 2013).

Med framväxten av bilismen började människor flytta ut från städerna och in till villaförorterna. Den amerikanska drömmen blev förknippad med livet i förortsvillan – *the suburban lifestyle*. Det var en utveckling som var politiskt och ekonomiskt understödd genom lån, bidrag, skattereduktioner och en utbyggnad av vägar. Mellan 1950 och 1970 fördubblades förortspopulationen från 37 till 74 miljoner (Nicolaidis & Wiese 2006). Utvecklingen var givetvis inte bara framdriven av bilismen, utan också ett resultat av att människor fick det bättre ekonomiskt ställt. Men inkomstökningen var inte jämnt fördelad och framväxten av förorter ledde också till en ökad segregering. Minoriteter stängdes inledningsvis ute från villaförorterna genom sina bristande ekonomiska resurser och en diskriminerande reglering av kreditmarknaden. Därför blev de centrala delarna av städerna ofta förslummade och ett tillhåll för en svart underklass medan villastäderna länge förblev vita. Denna demografiska förändring innebar också att ett nytt politiskt landskap uppstod. Medan villastäderna i huvudsak befolkades av en välbärgad, konsumtionsinriktad vit medelklass var det urbana livet fattigt och socialt och politiskt instabilt.

Med tiden blev medelklassen i förorterna också mer konservativ och närmast apolitisk (McGirr 2015). Den var helt enkelt inte delaktig i den politiska kamp som skedde för medborgliga rättigheter och jämställdhet eller mot Vietnamkriget och miljöförstöringen. De stora sociala och politiska förändringar som skedde i USA under 1960- och 1970-talet utspelade sig i städerna och på så sätt var medborgarrörelsen i huvudsak en urban rörelse, som en stor del av den vita medelklassen betraktade på avstånd.

I slutet av 1960-talet lyckades däremot Republikanerna knyta an till villastädernas väljargrupper och Richard Nixon myntade begreppet ”den tysta majoriteten” som en beskrivning av de människor som levde ett stilla liv i sina förortsvillor. Inom kort blev också de politiska spänningarna mellan dessa två demografiska och sociala grupperingar allt tydligare.

Energikrisen och politiseringen av oljan

Denna uppdelning av det amerikanska samhället skulle få särskilt stor betydelse under 1970-talets energikris. Förutsättningarna för det stillsamma villalivet var nämligen tillgång till billigt bränsle, men den olja som skapat denna bemedlade tillvaro var inte en obegränsad resurs. Redan 1956 hade geologen Marion King Hubbert förutspått att den amerikanska oljan var på väg att ta slut.

Att det var en ändlig resurs var alla överens om, men vad Hubbert lyckades med var att presentera ett datum för när en så kallad *peak oil* skulle ske – alltså då produktionstoppen var nådd och källorna börjar sina. Helt enligt hans beräkningar skedde detta i mitten på 1970-talet. USA försökte hantera situationen genom ett förbud mot oljeexport, men det gav begränsad effekt. Amerikanerna hade redan börjat importera stora mängder olja från Mellanöstern och därmed hamnat i en beroendeställning till några av världens värsta diktaturer.

För de amerikanska konsumenterna blev detta beroendeförhållande påtagligt när oljekartellen OPEC bildades och när oljekriserna slog till. Första krisen utlöstes 1973 av Egyptens och Syriens invasion av Israel. Året efter införde OPEC en exportblockad som ledde till att energipriserna mer än femdubblades. Det satte stopp för den högkonjunktur som pågått sedan andra världskriget. Den andra oljekrisen slog till 1979 efter revolutionen i Iran – oljepriset sköt i höjden, från 50 till över 100 dollar per fat. Amerikaner tvingades köa för att köpa den bensin som nu blivit mångfaldigt mycket dyrare. Den här utvecklingen slog mot en viktig livsnerv i det amerikanska samhället.

Energikrisen fick flera politiska följder som har betydelse för dagens klimatpolitiska låsning. Historikern Meg Jacobs skildrar i sin bok *Panic at the Pumps* hur krisen skapade en ny ideologisk inramning av energipolitiken. Den gav upphov till en klyfta mellan republikaner och demokrater, men också till en splittring inom Demokratiska partiet. Även om Richard Nixon hade inlett en politik för att minska oljeberoendet var det Jimmy Carter som framför allt fick ta skulden för energikrisen genom sin mer ambitiösa omställningspolitik. Carter introducerade 1978 *The National Energy Act*, vilken bland annat omfattade storskalig forskning på förnybar energi, energieffektivisering och satsningar på kärnkraft. Som en symbolisk handling sattes solpaneler upp på Vita husets tak. I ett tal till nationen 1978 försökte Carter mana amerikanerna att spara energi, använda sig av bilpolar och åka kollektivtrafik, men också att lägga om sin livsstil. Talet uppskattades av vissa liberala grupper, men många amerikaner såg det som ett angrepp på sin livsstil. Tillgången till billig energi uppfattades som en rättighet och höjda priser på bensin som en slags skatt. En så kallad "bumpersticker" som blev synlig på flera bilar var "*Carter, Kiss My Gas*". Denna frustration lyckades Republikanerna framgångsrikt politisera och därmed kunde de stärka banden till väljarna i förortererna (Jacobs 2016).

Det stigande priset på olja drev på inflationen och skapade också en djup kris för det ekonomiska systemet i västvärlden. Det var ur denna kris som nyliberala ekonomiska idéer om avreglering och modeller med marknadslösningar fick bäring. En grupp debattörer lyckades framgångsrikt skapa en föreställning om att krisen inte bara var ett problem som orsakats av oljekartellen OPEC utan att den också handlade om en överbyråkratiserad energimarknad och om kostsam miljölagstiftning. Milton Friedman, den ekonom vars tankar fick störst inflytande under denna tid, skrev att bensinköerna var orsakade av "one

reason and one reason alone: because legislation, administered by a government agency, did not permit the price mechanism to function...” (Huber 2013: 118). Om pris- och importregleringar på olja liksom olika miljöskydd kunde upphävas skulle problemet vara löst. Den nyliberala politiken understöddes också av flera stora energiföretag och tankesmedjor. Familjer inom olje- och kolindustrin, som familjen Scaife och bröderna Koch, finansierade tankesmedjor som Cato Institute, Heritage Foundation och The Hoover Institute. Dessa tankesmedjor skulle sedermera spela en central roll i att driva fram en klimatskeptisk opinion i USA.

Den politiker som bäst lyckades förmedla denna nya politiska inriktning var Ronald Reagan. I hans presidentvalskampanj framställdes oljepriset som ett sätt för den vänstervridna staten att begränsa människors frihet. Reagan deklarerade: ”Our problem isn’t a shortage of fuel. It’s a surplus of government” (Parisi 1980). Detta budskap om att det var politikerna som orsakade de höga bensinpriserna gick hem hos väljarna i villastäderna. Reagan vann en förkrossande valseger genom att både få stöd av traditionella republikanska väljare och ett stort antal konservativa demokrater. Hans popularitet kom också att stärkas då priset på olja började sjunka efter att Saudiarabien ökat sin produktion samtidigt som nya fyndigheter exploaterades i Mexikanska golfen och Nordsjön. Men även om oljekrisen var över hade de ideologiska motsättningarna etsat sig fast. Politik som syftade till energibesparingar och utfasning av olja sågs som en vänsterfråga, och denna ideologisering av energin hade stor inverkan på den efterföljande klimatdebatten.

Kampen mot miljölagstiftning och klimatpolitik

Om vi backar bandet igen så ser vi att det redan under 1960-talet hade skett ett miljömässigt uppvaknande i USA. Allt fler ifrågasatte det moderna samhällets konsumtionsfixerade kultur medan välfärdssamhällets baksida med olika miljöproblem började uppenbara sig. Rachel Carsons bok *Tyst vår*, som lyfte frågan om det urskillningslösa användandet av DDT, skapade engagemang när den kom ut 1962. Särskilt stor betydelse fick det omfattande oljespillet utanför Santa Barbara i södra Kalifornien 1969. Händelsen uppmärksammades flitigt av medierna och den då nytillträdde Richard Nixon pressades att agera. Nixon hade inte profilerat sig som en miljökampe, men instiftade flera miljöskyddslag och etablerade 1970 den amerikanska miljöskyddsmyndigheten: *Environment Protection Agency*. DDT förbjöds och spridningen av pesticider och användningen av giftiga substanser begränsades. Nixon såg också till att skärpa luftkvalitetsslagen, *The Clean Air Act*, vilken bland annat reglerade utsläpp från fordon och fabriker. Det omfattande miljöskyddsprogram som han tog till kongressen 1970 fick stöd av såväl demokrater som republikaner.

När den första Earth Day arrangerades det året slöt runt 20 miljoner människor upp.

Dessa lagstiftningsinitiativ välkomnades däremot inte av industrin och bland annat genomförde oljeföretaget Mobil en omfattande kampanj mot skärpningarna av The Clean Air Act 1974. De menade att dessa skulle påverka den amerikanska ekonomin och jobben (Layzer 2013). Det var dock först efter energikrisen på 1970-talet som industrin framgångsrikt lyckades skapa en ideologisk sammankoppling mellan Republikanska partiet, en nyliberal politik och motståndet mot miljölagstiftning. I det nyliberala idékomplex som växte fram under 1980-talet framstod miljöregleringar och bensinskatter som begränsningar av individuell frihet.

I början av 1980-talet fanns det dock ännu ett relativt starkt stöd för miljöskyddslagstiftning bland såväl demokrater som republikaner. När Ronald Reagan valts till president 1980 försökte han försvaga The Clean Air Act, men detta stoppades i kongressen. Det fanns också en betydande opinion som uttryckte oro och som efterfrågade handling i klimatfrågan. Frågan aktualiseras i debatten på slutet på 1980-talet och en händelse som fick stor betydelse var det vittnesmål om den globala uppvärmningen som James Hansen, föreståndaren för NASA:s Goddard Institute for Space Studies, gav i den amerikanska senaten sommaren 1988. Detta vittnesmål väckte medial uppmärksamhet och skakade om allmänheten. Samma år hade FN:s klimatpanel (IPCC) grundats och bidragit till en internationell debatt om klimatfrågorna.

En majoritet i senaten krävde att Ronald Reagan skulle verka för ett klimatavtal mellan USA och Sovjetunionen. Även Reagans vicepresident och efterträdare, George Bush den äldre som hade blivit miljonär inom Texas oljeindustri, deklarerade under sin presidentvalskampanj 1988 att han var ”en miljökämpe”. Hans vicepresidentkandidat Dan Quayle sa i sin tur att “The greenhouse effect is an important environmental issue, ... We need to get on with it. And in a George Bush administration, you can bet that we will.” (Rich 2018).

Det är dock tveksamt om Ronald Reagan och hans efterföljare George Bush verkligen tog klimatfrågan på så stort allvar som Quayle gav uttryck för. Reaganadministrationen hade redan 1983 bett den amerikanska vetenskapsakademien om en sammanställning av klimatforskningen. I den rapport som överlämnades framgick att temperaturökningar på 1,5-4,5°C under det kommande århundrandet var att vänta. Det varnades för stigande havsnivåer och andra alarmerande klimatkonsekvenser. I rapportens slutsatser tonades däremot farorna ner. Där stod det att det inte fanns någon anledning till panik och att människan var anpassningsbar till varmare temperaturer (Oreskes & Conway 2010). Slutsatsen var skriven av William Nierenberg, en forskare som utsetts av presidentadministrationen och som senare var med och grundade tankesmedjan George C. Marshall Institute. Denna tankesmedja började ett par år därefter att sprida grovt vilseledande föreställningar om klimatförändringarna.

Den organiserade klimatförnekelsen tar form

Fossilbränsleindustrin hade tidigt börjat agera för att påverka klimatpolitiken, men en intensifiering av lobbyingen skedde först i slutet på 1980-talet. Opinionsyttringarna efter Hansens vittnesmål gjorde industrin nervös. Knappt två månader senare tog Exxon (senare Exxon Mobil) fram ett strategipapper i vilket företaget betonade betydelsen av att ”framhäva osäkerheten i de vetenskapliga slutsatserna” (Rich 2018). Året därpå bildades lobbyorganisationen *The Global Climate Coalition* av Exxon tillsammans med *American Petroleum Institute* och ett antal andra företag inom olje-, gas- och kolbranschen, liksom inom fordonsindustrin. Genast satte organisationen i gång att uppvakta politiker som hade en välvillig inställning till industrin och att sprida vilseledande information om klimatvetenskapen. Det fanns inga belägg för påståendet om att vetenskapen inte hade nått konsensus. Både Exxons och American Petroleum Institutes interna forskning hade länge visat på tydliga samband mellan människans utsläpp av växthusgaser och stigande globala temperaturer. Endast två procent av Exxons interna vetenskapligt granskade rapporter uttryckte tvivel om att utsläpp av växthusgaser orsakar global uppvärmning (Supran & Oreskes 2017).

Vid sidan av *The Global Climate Coalition* engagerade sig ett flertal andra nyliberala tankesmedjor. Den ovannämnda *The George C. Marshall Institute* var en av de mer aktiva. Den hade bildats 1984 för att förmå USA att inta en hårdare linje mot Sovjetunionen och att bygga *Strategic Defense Initiative* (SDI), de vapen som skulle placeras i satelliter och användas mot ryska kärnvapen (i debatten kallades det för *Star Wars*). I det uppskruvade debattklimatet i slutet på kalla kriget kopplades miljörörelsen i allt större utsträckning samman med freds- och nedrustningsrörelsen och på så sätt kom klimatfrågan att ses som en vänsterfråga. När *George C. Marshall-institutet* 1989 publicerade en rapport om klimatförändringarna, argumenterade William Nierenberg bland annat för att det var solen som låg bakom att jordens medeltemperatur steg (Oreskes & Conway 2010).

Dessa tidiga kampanjer fick ett tydligt genomslag i politiken. USA vägrade exempelvis att skriva under på kravet om specifika utsläppsminskningar vid miljötoppmötet 1992 i Rio de Janeiro. *The Global Climate Coalition* hade sänt runt 30 lobbyister till mötet. Efter att Bill Clinton valts till president 1992 intensifierades kampanjerna. Clintons vicepresident Al Gore hade profilerat sig som en förkämpe för miljö- och klimatfrågorna och utlovade att till år 2000 få ner utsläppen till 1990 års nivå. Clintons försök att höja energiskatterna 1993 möttes dock av en kraftfull motkampanj. Ett stort antal företag organiserades i ett uppror under namnet ”*American Energy Alliance*” och det framstod därmed som att det fanns en massiv opinion mot förslaget (Huber 2013). Det är oklart hur stark opinionen var, men trots att Clinton drog tillbaka initiativet vann Republikanerna majoritet i kongressens båda kammare, något som då inte hade

hämt på 40 år. En bidragande faktor till valförlusten var också det misslyckade försöket att få igenom en sjukvårdsreform, men sammantaget innebar detta att Clinton förhindrades att bedriva en aktiv politik för att motverka växthuseffekten under hela sin presidenttid.

Industrin inspirerades av den framgångsrika påverkansstrategi som tobaksindustrin använt sig av i sin kamp mot cancerforskning. Flera av de tanke-smedjor och lobbyister som arbetade för tobaksindustrin, såsom Heartland Institute, skulle nu ta på sig uppdrag åt fossilbränsleindustrin. Det handlade huvudsakligen om att skapa misstro och föra fram uppfattningen att forskningen inte var enig (Dunlap & McCright 2011a). Inför klimatvetenskapen var allmänheten särskilt mottaglig för tvivel eftersom frågan i sig var komplex och enskilda ännu inte kunde se några tydliga bevis på uppvärmningen. Dessutom fanns det bland konservativa väljare en växande misstro mot det politiska etablissemanget, nyhetsmedier och offentliga institutioner, vilket också underlättade för spridandet av klimatförnekelse.

Även om det inte längre publicerades några vetenskapliga artiklar som ifrågasatte grundpremisserna inom klimatvetenskapen fick en stor del av allmänheten uppfattningen att saken inte var vetenskapligt fastställd. Det skapades organisationer som vid namn och framtoning liknade forskningsinstitut, såsom *Manhattan Institute for Policy Research*, *The Nongovernmental International Panel on Climate Change* och *The Institute for Energy Research*.

Rapporter publicerades med en vetenskaplig inramning, men var ofta vinklade på så sätt att osäkerheter och enskilda tvivelaktiga forskningsresultat framhövdes. Konsekvenserna av klimatförändringarna nedtonades och kostnaderna för en omställning överdrevs. Enligt en studie var över 90 procent av all klimatförnekande litteratur som publicerades i USA mellan 1972 och 2005 inte vetenskapligt granskad; det mesta var publicerat efter 1992 och i huvudsak utgivet av konservativa tankesmedjor (Jacques et al 2008).

Nyhetsmedier började också felaktigt rapportera om klimatet som en fråga som ännu inte var vetenskapligt fastställd. Ofta bjöds personer med motsatta synsätt in för att debattera. Medielandskapet i USA var också under 1990-talet under förändring och började bli mer politiserat och polariserat. Den nyetablerade tv-kanalen Fox News kom att få en framträdande roll i att sprida klimatförnekelse. Enligt en undersökning från 2013 innehöll 72 procent av kanalens nyheter om klimatet vilseledande information. En förklaring till Fox position kan möjligtvis varit att det saudiska kungahuset fram till 2017 var den näst största delägaren av kanalen (Ruddrick & Rushe 2017; Mann 2020). Det var dock inte bara Fox News som agerade för att sprida vilseledande nyheter; från 1960-talet fram till i början av 2000-talet var det 49 procent vanligare att klimatförnekare fick synas i amerikansk media än forskare som stod bakom den etablerade vetenskapen (Petersen et al 2019). Med tiden fick också internet och sociala medier en större betydelse för att sprida klimatförnekande budskap.

Det lobbyarbete som bedrivits mot klimatvetenskapen och klimatpolitiken i USA är möjligen den mest kraftfulla propagandakampanj som någonsin genomförts i ett demokratiskt land i fredstid. Ekonomiskt övergår den all annan jämförbar lobbyism. Det är svårt att få ett grepp om dess omfattning eftersom finansieringen oftast inte varit offentlig, men enligt en studie av sociologen Robert Brulle uppskattas de tankesmedjor som ägnar sig åt klimatförnekelse ha lagt runt 900 miljoner dollar årligen mellan 2000 och 2013 (Brulle 2014). En stor del av pengarna kom från stiftelser med kopplingar till fossilbränsleindustrin och de fyra största finansiärerna var bröderna David och Charles Koch, oljebolaget ExxonMobil, Scaife-stiftelserna och den konservativa Lynde and Harry Bradley Foundation.

Lobbyingen har påtagligt påverkat den amerikanska opinionen och politiken och i flera avseenden har detta lett till att USA tagit en exceptionell position när det gäller klimatpolitiken. I det klimatindex som sätts samman av organisationerna Germanwatch, The New Climate Institute and The Climate Action Network, placerade sig USA 2020 på sista plats av de 61 länder som undersökts (Climate Change Performance Index 2021). USA är den enda demokratin i världen som ställt sig utanför – eller för den delen lämnat – de två främsta internationella klimatavtalen; Kyotoprotokollet och Parisavtalet. Amerikanerna är också bland de mest klimatskeptiska i världen och landet har också lämnat det absolut största klimatavtrycket. Runt en fjärdedel av de ackumulerade utsläppen av växthusgaser har historiskt skett i USA och i dag är det bara Kina, en nation som har fyra gånger fler invånare, som släpper ut mer (Center for Global Development 2021).

Republikanernas nära band till fossilbränsleindustrin

USA:s bristfälliga agerande i klimatfrågan kan till stor utsträckning förklaras av det aktiva lobbyarbete som fossilbränsleindustrin bedrivit, men industrin hade inte lyckats förhindra klimatpolitiska insatser och vilseleda allmänheten lika framgångsrikt om det inte vore för de nära band som den knöt till Republikanska partiet. De här banden grundar sig bland annat på den ideologiska sammankoppling som skapades under 1970- och 1980-talet och som beskrivits ovan. Därutöver har den absoluta merparten av industrins donationer gått till Republikanerna. Enligt organisationen *The Center for Responsive Politics* har 97 procent av kolindustrins stöd och 88 procent av gas- och oljeindustrins gått till Republikanerna och republikanska kandidater under åren 1990 till 2019 (Center for Responsive Politics 2020a; 2020b). Formella band har också byggts upp genom att företrädare för industrin deltagit i politikutvecklingen eller haft olika politiskt framträdande poster.

Det är förvisso inte ovanligt att lobbygrupper medverkar direkt i policyutvecklingen inom olika politikområden, men detta har varit särskilt framträdande

när det gäller fossilbränsleindustrin och dess lobbyorganisationer. Under George Bush den yngres presidentskap hade de tyngsta ministrarna en bakgrund i oljeindustrin, däribland Bush själv och vicepresidenten Dick Cheney. Donald Trump tillsatte runt 20 personer med bakgrund inom fossilbränsleindustrin på nyckelpositioner, såsom utrikesminister Rex Tillerson, inrikesminister David Bernhard och energiministern Rick Perry (Cap Action 2019).

Därutöver antog partiet i stor utsträckning den påverkansstrategi som utformades av industrin och olika tankesmedjor under 1990-talet. Detta vägval formaliserades bland annat av den republikanske kampanjrådgivaren Frank Luntz som inför mellanårsvalen 2004 skrev en promemoria om hur partiet skulle agera för att skapa misstro till klimatvetenskapen. Han förespråkade bland annat användandet av det mindre hotfulla begreppet ”klimatförändringar” i stället för ”global uppvärmning” och skrev vidare: ”...should the public come to believe that the scientific issues are settled, their views about global warming will change accordingly. Therefore you need to continue to make the lack of scientific certainty a primary issue” (Lee 2003).

Samtidigt har Republikanernas hållning i klimatfrågan ibland varit vacklande och både Bush den äldre och den yngre gjorde uttalanden om att klimatförändringarna var faktiska. I kongressen var inte heller alla republikaner motståndare till all klimatpolitik. Newt Gingrich tillsammans med Nancy Pelosi verkade 1989 för att få igenom en bred klimatlagstiftning, *The Global Warming Prevention Act*, och de två spelade också in en gemensam kampanjfilm om behovet av att agera för klimatet. Lagen fick dock bara stöd av 25 republikanska ledamöter. John McCain lade tjugo år senare fram ett lagförslag om en utsläppshandel tillsammans med demokraten Joseph Lieberman. De flesta republikanska senatorer var förvisso emot och generellt sett var demokraterna betydligt mer engagerade i klimatfrågan, men även bland demokraterna har det funnits flera klimatskeptiker. Kyotoprotokollet förhindrades exempelvis genom en partiöverskridande resolution, den så kallade Byrd–Hagel-resolutionen (Hovi et al 2010). Inställningen till klimatpolitiken skilde sig också mellan olika senatorer beroende på vilka delstater och valdistrikt de företrädde och exempelvis var demokrater från kol- och oljeproducerande områden mer skeptiska än andra.

Opinionsundersökningar visar därutöver att republikaner i regel är mindre oroliga och mer skeptiska till vetenskapen. Tvivlet inför vetenskapen om klimatförändringarna ökade under 1990-talet, men den partipolitiska polariseringen fördjupades först under 2000-talet. Gallups undersökningar visar exempelvis på att nära två av tre amerikaner oavsett partifärg oroade sig för klimatförändringarna 1990. Under 2000-talet växte åsiktsklyftan kraftigt och 2016 var det enbart 40 procent av republikanerna som uttryckte oro mot 84 procent av demokraterna. Republikaner har länge haft en skeptisk inställning, men de mer oförsonliga motsättningarna i frågan växte alltså först fram under Obamaadministrationen (Egan & Mullin 2017).

Klimatförnekelse som del av en politisk identitet

Frågan är då varför republikaner och konservativa väljare är mer mottagliga för ett klimatförnekande budskap än demokrater och liberala väljare och varför polariseringen tilltog under 2000-talet. Den demografiska uppdelningen mellan förortsväljare och andra väljare, som kan bidra till förståelse av den tidigare polariseringen under och efter energikrisen, kan inte helt förklara dagens motsättningar. På senare år har denna väljarkategori blivit mer politiskt diversifierad. Andelen vita förortsbor inom medelklassen som stödjer klimatpolitiska initiativ såsom koldioxidskatter har ökat, samtidigt som en del traditionella konservativa villaförortsområden, som exempelvis Orange County i Kalifornien, har börjat rösta demokratiskt (Beauchamp 2021). Det politiska landskapet i USA har helt enkelt förändrats. I dag har värderingar och politisk identitet stor betydelse för hur amerikaner röstar. Det gäller i synnerhet inställningen till klimatfrågan. Studier av väljarnas attityder till klimatet visar på samma sätt att värderingar och ideologi har större betydelse än socioekonomiska faktorer som inkomst och utbildning (McCright & Dunlap 2011b). Bland kristna väljarna finns också en utbredd religiöst baserad uppfattning om att människan inte ligger bakom klimatförändringen. Denna väljargrupp har från 1980-talet fått större politiskt inflytande i den amerikanska politiken och utgör en betydande del av det republikanska väljarunderlaget och framför allt resursstarka kampanjbidragsgivare.

Vissa forskare menar att det finns en naturlig koppling mellan en konservativ politisk hemvist och en klimatskeptisk hållning. Klimatfrågan utmanar ett stabilt samhällstillstånd, och eftersom konservativa väljare känner en större oro inför samhällsförändringar blir klimatförnekelse ett sätt att hålla fast vid en förutsägbar ordning och att hantera sin oro inför förändringar (Feygina et al 2010). Studier har också visat att när en politisk åsikt är värderingsbaserad och har en djupare identitetskoppling, får individen svårare att ta till sig fakta som ifrågasätter en sådan åsikt. Om politiska motsättningar tilltar mellan identitetsbaserade uppfattningar, tenderar dessa också att stärkas. Det uppstår en gruppdyamik där enskilda försvarar sin identitet och därmed blir mer faktaresistenta. Denna dynamik kan delvis förklara varför polariseringen fördjupats under senare år och varför konservativa väljargrupper har svårt att till sig klimatvetenskapen (Hart & Nisbet 2012). När den amerikanska mediemarknaden blev mer polariserad, bidrog det till att väljarnas verklighetsuppfattningar blev mer oförenliga, en utveckling som därefter har accelererat med digitaliseringen och framväxten av sociala medier.

En ytterligare orsak till denna utveckling är den radikaliserings av Republikanska partiet som skedde under Obamas tid som president, och här har Tea Party-rörelsens politiska mobilisering spelat en viktig roll. Rörelsen var mycket tydlig med sin klimatförnekelse. Sarah Palin blev förknippad med sloganen "Drill, baby, drill", vilket hon uttryckte under vicepresidentvalsdebatten med

just Joe Biden. Tea Party-rörelsens inställning till klimatfrågan intog också en särställning inom Republikanerna och undersökningar visar att enbart var tredje anhängare trodde att klimatförändringarna var verkliga, vilket var betydligt lägre bland republikaner generellt (Leiserowitz et al 2011).

Tea Party-rörelsen bidrog också till en ideologisk förskjutning i den amerikanska politiken. Den förändrade Republikanska partiet till att bli mer populistiskt och värdekonserverativt, och att delvis överge den marknadsliberalism som dominerade under Ronald Reagan. Med Donald Trump inkorporerades rörelsen och dess ideologi i partiet. Denna ideologiska förskjutning förändrade däremot inte partiets hållning till klimatet, utan frågan kunde ta plats i det ideologiska narrativ som rörelsen och Trump förmedlade.

Klimatfrågan fångades därmed i en konflikt mellan olika kulturella uppfattningar och värderingar och blev en del av den uppsättning av politiska frågor som radikalt skiljer demokrater och republikaner åt. Klimatfrågan kopplade också an till den antielitism som rörelsen och Trump förkroppsligade. Klimatforskningen sågs som ett politiskt korrekt etablissemang som tagit kontroll över myndigheterna, nyhetsmedierna och universiteten och som försöker styra över människors liv (Lindvall et al 2020). Slutligen går det inte att förklara Tea Party-rörelsens framväxt under 2000-talet och Donald Trumps klimatpolitiska hållning utan att se kopplingen till skifferrevolutionen och den explosionsartade utvecklingen av olje- och gasutvinning i USA.

Skifferrevolutionen och dess politiska avtryck

Under energikrisen på 1970-talet pågick det i USA en desperat jakt på nya energikällor. I Carteradministrationens energipolitiska satsningar rymdes stöd till forskning om-, och utveckling av såväl förnybar energi som syntetiska bränslen. Det inleddes också forskning på ny utvinningsteknik, och det var i detta sammanhang som den så kallade hydrauliska spräckningen eller frackingen utvecklades. Det handlar om att spruta ner stora mängder vatten blandat med sand och kemikalier i borrhål för att utvinna den olja och naturgas som finns ansamlad i skiffer under marken. Det var först på 2000-talet som denna utvinningsteknik blev kommersiellt gångbar och började användas i större skala. Från 2010 växte utvinningen snabbt och frackingmetoden har i dag gjort USA till världens största producent av olja och gas.

Så länge oljan och naturgasen utvinns på ett säkert sätt kan den kortsiktigt göra klimatnytta eftersom den bidrar till att konkurrera ut den betydligt mer klimatskadliga kolkraften. Trots Trumps hyllning av "beautiful clean coal" gick kolanvändningen under hans tid som president ner med 40 procent. Fracking kan dock leda till utsläpp av den mycket klimatskadliga metangasen, och av en studie framgår att utvinningen i USA kan ligga bakom hälften av världens metanutsläpp i dag (Howarth 2019). Dessutom kräver fracking stora

vattenresurser och har också lett till omfattande grundvattenföroreningar med folkhälsoproblem till följd. Därutöver kan den låsa fast USA vid fossila bränslen för en lång tid framöver.

Ur ett ekonomiskt perspektiv har skifferrevolutionen däremot haft stor betydelse och var troligen avgörande för återhämtningen under Obamas presidentskap. Vissa bedömare menar att den ekonomiska injektionen från olja och gas till och med påverkade utgången i Pennsylvania och Ohio i presidentvalet 2012 och därmed bidrog till Obamas återval (Harley 2013). Obamas motstånd till fracking var tvetydigt och även om han reglerade utvinningsmetoderna och därmed minskade metanutsläppen, öppnade han också upp för prospektering på stora landarealer på federal mark. USA:s oljeproduktion ökade med 77 procent under Obama och han uttryckte triumferande att "...that whole suddenly America [is] like the biggest oil producer... that was me, people" (Robertson 2018).

Det var dock Republikanerna som drog störst vinning av frackingboomen. Flera av fyndigheterna finns i röda delstater som Texas och North Dakota. Forskning visar dessutom att i de områden där utvinningen är stor har Republikanernas ställning stärkts, samtidigt som väljarna anammat mer konservativa värderingar. Det gäller inte bara när det kommer till miljöskydd och klimatpolitik utan också andra frågor som medborgliga rättigheter, arbetsmarknads- och skattepolitik (Sances & Hye Young 2021). Den här tendensen kan framstå som motsägelsefull eftersom de områden som berörts av frackingindustrin berikats ekonomiskt, vilket rimligen skulle kunna påverka väljarna att anta mer liberala attityder. Möjligtvis kan det förklaras av att skifferboomen snarare än att bidra till en bredare socioekonomisk utveckling i lokalsamhället, har skapat snabba ekonomiska förtjänster för ett fåtal individer. Till utvinningsområdena har det skett en stor inflyttning av unga män med låg utbildningsnivå, vilket är en väljargrupp som i dag röstar republikanskt i stor utsträckning. Flera sociala problem har också följt frackingens såsom ett omfattande drogmissbruk, våldsbrott och prostitution.

Skifferrevolutionen har därutöver spelat in i den energipolitiska diskursen som skapades under 1980-talet, och Republikanerna har gynnats genom att de ses som företrädare för utvinningsindustrin. Enligt en studie har denna energirevolution lett till att republikanernas politiska inflytande växt på alla nivåer i de berörda områdena. I distrikt som är direkt berörda av utvinningen ökade sannolikheten att rösta fram republikanska kandidater med 26 procentenheter, och andelen delegater i representanthuset som tenderar att rösta i miljövänlig riktning minskade med 15 till 20 procentenheter mellan åren 2003 och 2011 (Cooper et al 2018). Dessutom visar granskningar hur frackingens ökar donationerna till Republikanska partiet och så kallade "super PACs" (Leiserowitz 2015). Bröderna Koch, som investerat stort i fracking, finansierar bland annat organisationen *Americans for Prosperity*, vilken enligt vissa bedömare spelat

en avgörande betydelse för Tea Party-rörelsen organisering och framgång (Fang 2012).

Med skifferrevolutionen sammanfogades och stärktes Republikanska partiets motstånd mot miljö- och klimatpolitiken. Företrädare som tidigare talat om behovet av att agera för klimatet, såsom Newt Gringish och Mitt Romney, kom ut som klimatförnekare. Det gäller även Donald Trump som inför klimatförhandlingarna i Köpenhamn 2009 skrev under ett upprop i New York Times med krav på att Obamaadministrationen skulle anta en klimatlagstiftning, investera i ren energi och visa ledarskap för att inspirera resten av världen att bekämpa klimatförändringarna (Leber & Adler 2016). I presidentvalskampanjen var retoriken en annan och Trump uttryckte bland annat att "föreställningen om global uppvärmning var skapad av och för kineserna...". Det är inte otänkbart att frackingboomen hade en betydelse för att förvandla Trump till en klimatförnekare. För honom var skiffergasen och oljan viktiga för att vinna väljare och för att stimulera ekonomin. Under hans fyra år som president öppnades lika mycket federal mark för utvinning som under Obamas åtta år. Samtidigt revs miljöskyddsregler rörande bland annat metanutsläpp upp (Brown Varela 2020).

Frågan om fracking fick också mycket stor betydelse i presidentvalet 2020. I en artikel i tidskriften Forbes utropades valet till det första "frackingvalet" (Blackmon 2021). Det beskrevs stå mellan förbudsivrare och frackings försvarare. Frågan var förvisso inte särskilt högt prioriterad bland väljarna över lag, men spelade en stor roll i ett antal vågmästarstater och för klimatmedvetna väljare. Detta gjorde frågan problematisk för Biden som ville tillfredsställa progressiva krafter inom Demokraterna.

Flera profilerade demokrater efterfrågade ett förbud, däribland hans vicepresidentkandidat Kamala Harris. Samtidigt ville Biden inte skrämja bort väljare i vågmästarstater med stor utvinning. Det gällde framför allt Pennsylvania, men även Colorado, Michigan, Minnesota och New Mexico. Medan han talade om behovet av en aktiv klimatpolitik var han också tydlig med att han inte tänkte förbjuda fracking. Väljarnas attityder var också kluvna och enligt en undersökning från 2020 var två av tre demokrater för ett stopp för fracking år 2050 mot endast en av fyra republikaner (Baumann & Farrell 2020). Men om valet 2020 handlade om fracking skulle det ha varit första gången i USA:s historia som amerikanerna tog ställning mot fossilbränsleindustrin. I valet fanns det nämligen två motkrafter som tyckts ha påverkat väljarna mer än utvinningen av olja och gas: klimatrörelsen och vind- och solkraftsindustrin.

Klimatrörelsen och den förnybara energin som politisk kraft

Miljörörelsen i USA har länge varit stark, med organisationer som Sierra Club och Bill McKibbens organisation 350.org, men klimatfrågan har inte varit

central i valrörelserna. I slutdebatterna mellan Clinton och Trump ställdes exempelvis inga frågor alls om klimatpolitiken. Under senare år har klimatrörelsen i USA däremot växt och blivit en mer betydande politisk kraft. Under Trumps tid som president förstärktes den ytterligare, och liksom i Europa har mobiliseringen framför allt skett bland unga. Vid sidan av Greta Thunberg rör det sig om tre förgrundsgestalter i den amerikanska klimatrörelsen: Sara Blazevic och Varshini Prakash, som etablerade den så kallade Sunrise Movement, och Jamie Margolin som grundade rörelsen Zero Hour.

I USA har rörelsen också mera påtagligt än i Europa kopplat klimatfrågan till andra sociala frågor och rättighetsperspektiv. Begreppet *climate justice* har en konkret innebörd för många väljargrupper som drabbats av miljöförstöring i sin vardag. Det är framför allt underprivilegierade minoritetsgrupper som utsätts; exempelvis ligger nära 70 procent av USA:s giftskadade soptippar nära bostadsområden med låg inkomstnivå och runt en och halv miljon människor lever i områden som är utsatta för höga koncentrationer av kvicksilver, bly och arsenik (Bergman 2019). Därutöver har flera klimatrelaterade katastrofer såsom de stora skogsbränderna i västra USA, den intensiva orkansäsongen och rekordtorkan i mellanvästern 2020, bidragit till ett ökat klimatengagemang. Studier visar att sådana extrema händelser tenderar att slå hårdare mot grupper med svagare socioekonomiska resurser (Elliott & Pais 2006).

Denna nya klimatrörelse har till viss del växt fram tillsammans med andra progressiva rörelser som *Black Life Matters* och rörelsen mot skjutvapenvåldet. Klimatrörelsen har också framgångsrikt pressat Demokraterna att inta en mer progressiv hållning i klimatfrågan och fått aktivt stöd från många profilerade kandidater på partiets vänsterflank, till exempel Alexandria Ocasio-Cortez och Bernie Sanders. The Sunrise Movement har också verkat för att förmå politiker att lägga fram och stödja det progressiva klimatpaket som benämns som *The New Green Deal*. Strax efter mellanårsvalet 2018 tog över hundra aktivister sig in till Nancy Pelosis (representanhusets demokratiska talman) kontor och överlämnade krav om att hon ska driva klimatfrågan. Ett femtiotal av dem arresterades, men aktionen tvingade Pelosi att träda fram och uttala sitt stöd för *The New Green Deal* (Witt 2018). Programmet anspelar på *The New Deal*, Franklin D. Roosevelts reformprogram från 1933, och när Ocasio-Cortez la fram det i kongressen 2019 innehöll det förutom klimatpolitik flera progressiva sociala politiska reformer som rätt till fri utbildning, bostadspolitik och andra välfärdsreformer. Detta gjorde också att *The New Green Deal* ansågs kontroversiell, och flera republikaner beskrev det som ett socialistiskt program. Donald Trump sa exempelvis att han hoppades att den inte skulle röstas ner för fort eftersom han trodde att hotet om dess införande skulle kunna få honom omvald.

Presidentvalet 2020 var på så sätt unikt eftersom det var första gången som klimatfrågan blev en politisk faktor som sannolikt hade inverkan på

valutgången. Inför valet var det 42 procent av väljarna som ansåg att klimatfrågan var mycket viktig. Bland demokraterna var motsvarande siffra 68 procent och av liberalt sinande demokrater ansåg hela åtta av tio att klimatfrågan var mycket viktig. Av Trumps anhängare var det dock bara 11 procent som tyckte att den vara mycket viktig (Tyson 2020).

Det som är särskilt utmärkande för valet 2020 var inte bara att partierna hade två idémässigt motsatta positioner i klimatfrågan, utan att dessa positioner nu också var knutna till olika ekonomiska intressen. Medan skifferoljan och naturgasen pumpats upp i allt större volymer, har det samtidigt skett en explosionsartad utveckling av förnybar energi. Mellan åren 2010 och 2020 fyrdubblades installationerna av vind- och solkraft och i dag utgör den förnybara energin lite över tio procent av landets energimix. Kostnaderna för den förnybara energin har sjunkit i USA liksom i övriga världen och utvecklingen går fort framåt. Enligt en rapport beräknas den förnybara energin att utgöra mellan 37 och 50 procent av energiproduktionen 2030 beroende på vilken politik som förs och vilka investeringar som genomförs i elnätet (Wood Mackenzie 2020). Den förnybara energin växer och är mycket ekonomiskt lönsam. På så sätt har den också blivit en betydande politisk maktfaktor och det var till Joe Bidens kampanj som den huvudsakligen riktade sina donationer (Miller 2020). Bidens klimatpolitiska ställningstagande är med all säkerhet motiverat av hans egen övertygelse om klimatkrisens allvar, men det är också ett vägval som hans väljare efterfrågar och som är ekonomiskt motiverat. Det är på så vis möjligt att tala om en idémässig koppling mellan den förnybara energin och demokraterna på samma sätt som den som gäller för republikanerna och fossilbränsleindustrin. För första gången sedan 1970-talet har Demokraterna förenat sig med energiintressen som genom sin tillväxt har blivit en politisk maktfaktor, och detta faktum kan få betydelse för den politiska utvecklingen i USA framöver.

Kan Biden infria sina klimatpolitiska löften?

Joe Biden har lovat att han som president ska ta klimatkrisen på allvar, men också att överbrygga de politiska motsättningarna i landet. Frågan är om han har några förutsättningar att lyckas infria dessa två löften och om inte just motsättningarna kan vara det som står i vägen för en amerikansk klimatomställning. Ett halvt år in i presidentperioden har Biden fått kritik från klimatrörelsen för att han varit för passiv och för att ha fattat beslut som gynnat olje- och gasindustrin, medan republikanerna kritiserat honom för besluten att förbjuda ny olje- och gasutvinning på federal mark.

Att han prioriterar klimatfrågan står bortom allt tvivel. På flera av de tyngsta posterna i administrationen har han tillsatt personer med ett stort förtroendekapital i klimatpolitiken, däribland finansministern Janet Yellen,

energiministern Jennifer Granholm, inrikesministern Deb Haaland och den nationella klimatrådgivaren Gina McCarthy. Tillsättningen av John Kerry som särskilt klimatsändebud visar att han fäster stor vikt vid klimatfrågan även i sin utrikespolitik. Den överenskommelse om klimatarbete som USA och Kina slöt i samband med toppmötet COP26 i Glasgow november 2021 var delvis ett resultat av Kerrys förhandlingsinsatser. Länderna kom överens om att diskutera specifika åtgärder för att minska utsläppen koldioxid och metan och om att öka den klimatrelaterade finansieringen till utvecklingsländer.

Biden har även beordrat myndigheter att enbart beställa eldrivna fordon, avsatt medel för klimatrelaterad forskning och öppnat upp för havsbaserad vindkraft i områden där militären tidigare motsatt sig detta. Klimatkrisen har fastställts vara en nationell säkerhetsfråga, vilket bland annat innebär att underrättelsetjänsten och Försvarmakten måste göra klimatrelaterade säkerhetsanalyser. Flera av de beslut som han fattade under våren 2021 kunde enkelt genomföras utan kongressens godkännande, men tillvägagångssättet innebär vissa begränsningar eftersom sådana presidentbeslut (presidentdekret, *executive orders*) eller regleringar som tas fram av myndigheter om exempelvis hur gällande lagstiftning ska tolkas, inte är långsiktigt gällande. De kan överprövas av senaten genom en s.k. Congressional Review Act, som gör det möjligt att med en enkel majoritet lyfta bort en reglering som införts av en myndighet. Efter den för demokraterna lyckosamma utgången av kongressvalet i Georgia har däremot Biden en majoritet i kongressen och det ger honom visst handlingsutrymme. Om Demokraterna förlorar en plats i mellanårsvalet kommer de politiska förutsättningarna dock förändras radikalt och det förklarar varför Biden vill få mycket uträttat under sina första två år. Dessutom kan flera av Bidenadministrationens beslut redan nu överklagas i domstol och hans beslut om att förbjuda ny prospektering på federal mark togs också omedelbart till domstol av en grupp företag inom olje- och gassektorn. I augusti 2021 beslöt en domstol i Louisiana att upphäva förbudet (Gardner & Resnick-Ault 2021). Detta domslut har bidragit till att antalet tillstånd som utfärdats för gas- och oljeborrning har varit högt även under 2021.

För att genomföra en mer kraftfull klimatpolitik behövs lagstiftning och med anledning av den så kallade *filibustern* krävs det en kvalificerad majoritet. Biden måste därmed få med sig åtminstone tio republikaner och samtliga demokrater. I dag är dock republikanerna huvudsakligen eniga medan det finns enstaka demokrater, framför allt Joe Manchin från det kolrika West Virginia, som uttryckt ett motstånd mot Bidens klimatpolitik, liksom Kyrsten Sinema från Arizona. Lagstiftning om exempelvis ett förbud mot fracking, koldioxidskatter eller ett förslag om utsläppshandel i likhet med den som finns i EU är därför inte tänkbar.

Förvisso har några liberalt sinnade republikaner gjort uttalande om att de kan tänka sig att stödja en koldioxidskatt, som Mitt Romney och Lisa Murkowski

(Terstein 2021). Ett antal partiveteraner, till exempel de förra utrikesministrarna James Baker och George Shultz, har också propagerat för detta och delar av oljeindustrin, däribland ExxonMobil, och andra delar av näringslivet har uttalat ett stöd för införandet av koldioxidskatter. Möjligen kan sådana krafter få några motvilliga republikaner att stödja en mer ambitiös klimatpolitik. Att sätta ett pris på utsläpp som motsvarar dess faktiska konsekvenser är enligt många klimatforskare en av de mest effektiva klimatåtgärderna, men under Bidens första hundra dagar nämnde han överhuvudtaget inte en sådan skatt och vissa bedömare menar att det kan bero på att flera vänsterdemokrater är motståndare då de anser att en koldioxidskatt skulle drabba låginkomsttagare.

Trots det begränsade politiska utrymmet är Biden inte maktlös, men vägen igenom den polariserade amerikanska politiken är snarig och kräver taktiska överväganden. Eftersom viss relevant lagstiftning redan existerar, framför allt *The Clean Air Act*, kan han se till att regelverk införs av myndigheter som anknyter till lagen och dess tolkning. Det gäller exempelvis utsläpp av växthusgaser, vilket är en fråga som denna lag inte förutsåg och där särskilda föreskrifter kan införas. Även Obama sakade en kvalificerad majoritet, men under honom lades bland annat *The Clean Power Plan* fram, med krav på delstaterna om utsläppsminskningar. Efter att detta regelverk stoppats av Högsta domstolen införde Trump *Affordable Clean Energy Rule*, vilken inte heller trädde i kraft eftersom den genomfördes på ett författningsvidrigt sätt. Denna regleringskamp har fortsatt under Biden och han har också lyckats genomföra en del åtgärder som inte krävt kongressens godkännande. Exempelvis har beslut fattats om en reglering av metanutsläpp, om att alla federala finansiella institutioner ska inkludera klimatrisker i sina regleringar, om ett utvidgat skydd av värdefull natur, däribland Tongrass National Forest i Alaska, och om att USA ska underteckna Kigaliresolutionen rörande begräsningar av utsläpp av ozonnedbrytande och klimatskadliga substanser. Under 2021 har Biden också uttryckt att han vill införa lagstiftning om metanutsläpp och reglera utsläpp inom fordonssektorn. Eftersom både General Motors och Ford lovat att sluta bygga fossilbilar år 2035 kan det senare ske utan motstånd från industrin.

Det politikområde där Bidens möjligheter att bedriva klimatpolitik är som störst är finanspolitiken. Även om mer omfattande reformer i regel kräver kvalificerad majoritet i senaten kan enskilda republikanska senatorer lockas till att stödja stimulansåtgärder eftersom det i sig kan gynna dem på hemmaplan. Det infrastrukturpaket som godkändes av kongressen i november kom till genom en partiöverskridande överenskommelse. För att få med tillräckligt många republikaner, liksom motvilliga demokrater såsom Joe Manchin, var Demokraterna dock tvungna att kraftigt krympa det ursprungliga förslaget. Att Biden lyckades få igenom infrastrukturpaketet måste ändå ses som en seger för både hans försök att överkomma polariseringen, och för hans löfte om att leverera klimatpolitik. Med paketet tillförs medel för att bygga ut elnätet, vilket

är viktigt för att kunna integrera förnybar energi i energisystemet, liksom till kollektivtrafik och klimatanpassningar. En satsning på laddinfrastruktur för elfordon bantades däremot kraftig ner.

Biden kan också få igenom vissa beslut med enkel majoritet genom en så kallad "budget reconciliation bill". Processen har begränsningar, exempelvis hur ofta den får användas och i vilken omfattning, men den ger möjligheter att införa vissa typer av styrmedel såsom miljöskatter och avgifter om de utformas taktiskt (Elder 2021). Under våren 2021 sattes därför stora förhoppningar till att Demokraterna med en "budget reconciliation bill" skulle kunna runda det republikanska motståndet i senaten och genomföra omfattande klimatåtgärder och sociala välfärdsreformer. I ett stimulanspaket under benämningen *Build back better* föreslog Demokraterna att 3 500 miljarder dollar skulle spenderas på bl.a. sjuk- och tandvård, barnomsorg och klimatåtgärder.

Valet att angripa klimatfrågan genom stimulansåtgärder var strategiskt motiverat utifrån de förutsättningar som gavs i kongressen, men följde också Bidens politiska linje. Med en sådan politik skulle han både kunna få till stånd omställningsåtgärder, skapa jobb, och dessutom möta orättvisor och ojämlikhet i det amerikanska samhället. Biden har också tagit initiativet "Justice40", som ska garantera att 40 procent av alla miljöpolitiska stimulanser ska gynna utsatta grupper. Eftersom begreppet *The New Green Deal* har politiserats har han undvikit det, men han tycks ändå inte ha något emot att jämföras med välfärdsbyggande presidenter som Franklin D. Roosevelts och Lyndon B. Johnson. "When I think about climate change... I think jobs", har Biden sagt (Davenport & Friedman 2021).

Problemet med denna strategi var att den krävde enighet av alla demokratiska kongressledamöter och den gav därmed motvilliga högerdemokrater såsom Joe Manchin stor makt. Under Bidens första år som president har Manchin kallats den mäktigaste mannen i Washington. Han företräder inte bara den kolrika delstaten West Virginia, som traditionellt lutar mot Republikanerna, utan har också framställt sig som brobyggare mellan partierna. I juni lyckades han sätta stopp för demokratireformen *For the people act*, vilken bl.a. avsåg att mjuka upp filibusterreglerna. Framför allt ledde hans motstånd mot *Build back better* till att utgifterna för denna satsning halverades. Eftersom vänsterdemokrater i Representanthuset misstänkte att Manchin enbart skulle stödja den för honom mer prioriterade infrastruktursatsningen, krävde de att de två satsningarna skulle beslutas samtidigt i Kongressen. Denna strategi förhindrade Biden från att bedriva sin välfärdsbyggande agenda under sitt första år som president och det bidrog troligen till att hans popularitetssiffror under hösten närmade sig de historisk låga siffror som Trump hade under sin presidentperiod. För klimatet innebar det att Biden fick resa till toppmötet i Glasgow utan att åstadkommit några större klimatpolitiska framsteg på hemmaplan. Manchins lyckades också sätta stopp för den mest kraftfulla klimatåtgärden i satsningen

– *The Clean Electricity Program* – vilket var ett system som skulle ha allokerat bidrag till energiproducenter som ställer om och straffat dem som fortsätter släppa ut. Efter att Demokraterna chockerats av förlusten i guvernörsvalet i Virginia den 2:e november, valde de slutligen att godkänna infrastrukturpaketet i Representanthuset och strax därefter röstades även *Build back better* igenom. I det slutgiltiga förslaget ingick klimatrelaterade satsningarna på 555 miljarder dollar, däribland skattereduktioner för förnybar energiproduktion och köp av elbilar. I skrivande stund är det oklart om dessa satsningar går genom senaten och slutligen godkänns i kongressen, men om det sker skulle Biden bli den president som genomfört den mest omfattande klimatpolitiska satsningen i USAs historia. Det skulle kunna bli möjligt för världen att undvika en del av de värsta konsekvenserna av den globala uppvärmningen.

Enligt en analys skulle infrastrukturpaket och *Build back better* tillsammans kunna leda till att USA minskat sina årliga utsläpp med mellan ungefär 1 000 och 1 500 miljoner ton koldioxidkvivalenter. Tillsammans med andra klimatåtgärder på federal och delstatsnivå skulle programmen kunna gjort det möjligt för USA att halvera sina utsläpp till 2030 (Mahajan & Orvis 2021). Inför jul meddelade Joe Manchin dock att han inte vill ge sitt stöd för satsningen, och i skrivande stund är det därför lite som tyder på att Demokraterna kommer att lyckas överkomma motsättningarna i kongressen. Om det skulle skett vore Biden den president som genomfört den mest omfattande klimatpolitiska satsningen i USAs historia. Om inte får USA svårt att leva sina klimatlöften om halverade utsläpp till 2030.

Det är däremot inte helt givet att den djupa polariseringen i klimatpolitiken kommer att bestå på längre sikt. För det första börjar allt fler republikaner, i synnerhet yngre, acceptera att människan genom utsläpp av växthusgaser orsakar klimatförändringarna (MacInnis & Krosnick 2020). De många extremväderhändelserna, med skogsbränder och torka som skett under senare år, har också påverkat opinionen. Det finns bedömare som menar att klimatfrågan börjar närma sig ett s.k. socialt momentum i likhet med vad som skedde i HBTQ-frågan på 2000-talet, då flera republikaner relativt snabbt skiftade åsikt om exempelvis samkönade äktenskap. Flera av de tankesmedjor som tidigare spred vilseledande propaganda som Cato Institute och Heritage Institute har fått dra ner på sin klimatförnekande verksamhet. Republikanska kampanjrådgivare som Frank Luntz har tagit avstånd från sina tidigare uttalanden och har i stället hävdade att partiet borde ändra ståndpunkt om det ska kunna locka unga väljare.

Framför allt kan den kraftiga tillväxten av förnybar energi påverka republikanernas koppling till fossilbränsleindustrin och på det sättet möjligen förändra det politiska landskapet. Det som sker är för det första att den förnybara energin blivit alltmer konkurrenskraftig. Enligt en studie är 80 procent av USA:s nuvarande kolkraftverk dyrare att driva än ny sol- och vindkraft och därför bedöms kolet vara utkonkurrerat inom ett par år (Gimon et al 2021). Den

här omställningen gäller även för fracking som också är en relativt kostsam utvinningsteknik. Runt 2030 beräknas cirka 70 procent av naturgasanläggningarna vara mindre lönsamma än nyinvesteringar i förnybar energi (Dyson et al 2019). Tillväxten av förnybar energi är delvis ett resultat av Obamas massiva stimulanspaket efter finanskrisen 2008, liksom av klimatpolitiska åtgärder på delstatsnivå, men den är främst framdriven av teknikutvecklingen och marknadsekonomiska krafter.

I detta avseende har kampen om klimaten blivit en ekonomisk kraftmätning och en del tyder på att denna håller på att vinnas av den förnybara energin. Frackigboomen har varit betydelsefull för den amerikanska ekonomin och enligt en bedömning har uppåt en miljon jobb skapats inom olje- och gasbranschen och sektorer som berörts av utvinningen. Men den förnybara industrin är starkare och beräknas ha skapat tre gånger fler jobb, och övertaget lär också växa med tiden. Fram till 2025 bedöms de två snabbast växande yrkeskategorierna vara solpanelsinstallatörer och vindkraftstekniker. Dessutom är jobben inom den förnybara sektorn generellt sätt bättre betalda än vad som representerar den genomsnittliga nationella lönenivån och de är inte heller känsliga för utvecklingen av olje- och gaspriserna (Marcacci 2019). Denna omständighet var särskilt tydlig under pandemin då fracking drabbades av prisfall och överproduktion, vilket försatte många mindre företag i konkurs och ledde till att runt 400 000 arbetstillfällen försvann inom olje- och gasindustrin (Hiller 2020). Med stigande energipriser har dock industrin återhämtat sig något även om den tycks ha svårt att återgå till samma nivåer som före pandemin.

Det är också av politisk betydelse att den förnybara energin växer kraftigt i flera röda delstater. Enligt den amerikanska sammanslutningen för vindkraft är det sammantaget vanligare med installationer och tillverkning av vindkraftverk i republikanskt styrda distrikt än i demokratiska. Vindkraftsparkar byggs ofta på landsbygden och ger inkomster till landägare, till exempel jordbrukare, vilka till stor del är traditionella republikanska väljare. De genererar jobb och tillväxt och möjligen kan den förnybara industrin påverka enskilda senatorers inställning i energipolitiken. Studier visar att där vindkraftsindustrin växt sig stark, har dess politiska inflytande ökat och det har fått betydelse för energi- och klimatpolitiken (Karapin 2016). När senaten under hösten 2020 debatterade stimulanspaketet för att återstarta ekonomin efter pandemin, skickade sju republikanska senatorer ett brev till senatens majoritetsledare, Mitch McConnell, med krav om att stödet skulle omfatta den förnybara energisektorn (Morehouse 2020).

Utvecklingen kan också påverka väljarnas åsikter om energipolitiken, även om den möjligen inte förändrar republikanernas inställning till klimatet. Både republikaner och demokrater har en positiv syn på vind- och solkraft, och enligt en studie stödjer hela 83 procent av de konservativa republikanska väljarna utbyggnaden av förnybar energi. Men medan demokrater grundar sin positiva

inställning till förnybar energi i klimatet, motiverar republikanska väljare sin uppfattning med ekonomiska argument (Horne & Kennedy 2018, Gustafson et al 2020). Av det skälet kan utbyggnaden av förnybar energi utgöra ett neutralt territorium där partierna kan komma överens, och möjligen kan Biden vinna på att inte tala om klimatet när han genomför en energiomställning.

Hoppfulla bedömare menar också att denna energirevolution skulle kunna förändra Republikanska partiets idémässiga koppling till fossila bränslen. Den förnybara energin har nämligen på ett liknande sätt som oljan en frihetsaspekt som kan få genklang hos villaägande republikaner. Liksom bilen gjorde det möjligt för enskilda att ta makten över geografien, får den husägare som producerar sin egen solenergi en frihet från såväl staten som från de stora energileverantörerna. På så vis finns det paralleller mellan det som sker i dag och 1970-talets energikris. Enskilda hushåll har blivit så kallade *prosumenter* som producerar och säljer egen energi. I några delstater har också politiska konflikter uppstått då energibolag ofta motarbetar avregleringar av energimarknaden. Inte sällan har dessa företag med stöd från republikanerna påverkat delstaterna att införa regleringar som gör det svårt för prosumenter att mata ut sin överproduktion på elnätet. Därför har Republikanerna ofta hamnat i konflikt med sin egen väljarbas (Weaton 2018). När bröderna Koch finansierade en kampanj mot ett initiativ som skulle ge en ökning av andelen förnybar energi i delstaten Georgia, väckte det motstånd bland partiets gräsrotter. Trots att delstaten var republikanskt styrd, ändrades till slut regelverket så att enskilda prosumenter gavs bättre förutsättningar för egenproducerad el (Nahigyan 2015).

Möjligen kan den djupa polariseringen runt klimatet överbryggas då fler republikaner inser de ekonomiska fördelarna med sol- och vindkraft och därmed börjar ställa politiska krav. I dag handlar dock inte amerikansk politik bara om energi och ekonomi utan också om kultur och identitet. Det är därför oklart om energiomställningen och dess ekonomiska konsekvenser kan bryta upp den ideologiska dogmatismen bland republikanerna. Dessutom är olje- och gasindustrin fortfarande en inflytelserik ekonomisk aktör som ännu påverkar amerikansk politik i stor utsträckning på såväl lokal, regional som nationell nivå, samtidigt som priset på energi har stor betydelse för väljarnas politiska inställning. Även om det är fler amerikaner som erfar konsekvenserna av ett varmare klimat och som uttrycker oro, finns det ännu inte något som tyder på en bred klimatpolitisk omsvängning inom Republikanska partiet. För klimatet blir därför det amerikanska mellanårsvalet 2022 och det efterföljande presidentvalet en nagelbitare.

Litteraturförteckning

- Baumann, Andrew & Farrell, Maura, 2020. "New Survey Shows that a Debate over Fracking and Climate Boosts Joe Biden in Pennsylvania", Global Strategy Group, 2020-08-27, tillgänglig på <https://climatepower.us/wp-content/uploads/sites/23/2020/08/CP2020-Pennsylvania-Memo-08.26.20.pdf>, citerad 2021-06-03.
- Beauchamp, Zack, 2021. "The stimulus shows why the left should stop worrying and learn to love the suburban voter," *Vox*, 2021-03-08, tillgänglig på <https://www.vox.com/policy-and-politics/22256052/democrats-white-suburban-voters-economy>, citerad 2021-06-03.
- Bergman, Megan, Mayhew, 2019. "They chose us because we were rural and poor": when environmental racism and climate change collide", *The Guardian*, 2019-03-29, tillgänglig på <https://www.theguardian.com/environment/2019/mar/08/climate-changed-racism-environment-south>, citerad 2021-06-03.
- Blackmon, David, 2020. "America Is About To Have Its First Fracking Election", *Forbes*, 2020-10-26, tillgänglig på <https://www.forbes.com/sites/davidblackmon/2020/10/26/america-is-about-to-have-its-first-fracking-election/?sh=a47438ac35f4>, citerad 2021-06-05.
- Brown, Varela, Vicky, 2020. "What's Next for Fracking Under Biden?", *Council on Foreign Relations*, 2020-12-18, tillgänglig på <https://www.cfr.org/in-brief/whats-next-fracking-under-biden>, citerad 2021-06-03.
- Brulle, Robert J., 2018. "Institutionalizing delay: Foundation funding and the creation of U.S. climate change counter-movement organizations", *Climatic Change* 12(4), s. 681–94.
- CAP Action, 2019. "Here's Everything You Need to Know About Trump's Fossil Fuel Connections", *Medium*, 2019-08-21, tillgänglig på <https://medium.com/@CAPAction/heres-everything-you-need-to-know-about-trump-s-fossil-fuel-mafia-54eda20f4a8b>, citerad 2021-05-11
- Center for Global Development, 2021. "Developed Countries Are Responsible for 79 Percent of Historical Carbon Emissions", tillgänglig på <https://www.cgdev.org/media/who-caused-climate-change-historically>, citerad 2021-05-11
- Center for Responsive Politics, 2020a. "Coal Mining: Long-Term Contribution Trends", tillgänglig på <https://www.opensecrets.org/industries/totals.php?ind=E1210>, citerad 2021-0-04.
- Center for Responsive Politics, 2020b. "Oil & Gas: Long-Term Contribution Trends", tillgänglig på <https://www.opensecrets.org/industries/totals.php?ind=E01>, citerad 2021-06-04.
- Climate Change Performance Index, 2021. Tillgänglig på <https://ccpi.org/>, citerad 2021-05-11.
- Cooper, Jasper, Sung Eun Kim & Johannes, Urpelainen, 2018. "The Broad Impact of a Narrow Conflict: How Natural Resource Windfalls Shape Policy and Politics", *Journal of Politics* 80 (2).
- Davenport, Coral & Friedman, Lisa, 2021. "The Battle Lines Are Forming in Biden's Climate Push", *New York Times*, 2021-01-26, tillgänglig på <https://www.nytimes.com/2021/01/26/climate/biden-climate-change.html>, citerad 2021-06-05.
- Dunlap, Riley E. & McCright, Aaron M., 2011. "Organized climate change denial", s. 144–160 in Dryzek, J. S., Norgaard, R. B. & Schlosberg, D. (eds), *The Oxford handbook of climate change*. London, UK: Oxford.
- Dyson, Mark, Glazer, Grant & Teplin, Charles, 2019. "Prospects for Gas Pipelines in the Era of Clean Energy". Rocky Mountain Institute.

- Egan, Patrick J. & Megan Mullin, 2017. "Climate Change: US Public Opinion", *Annual Review of Political Science*, 20, s. 209-227.
- Elder, Mark, 2021. "Optimistic Prospects for US Climate Policy in the Biden Administration". Institute for Global Environment Strategies.
- Elliott, James & Pais, Jeremy, 2006. "Beyond the Dual Crisis: From Climate Change to Democratic Change. Race, class, and Hurricane Katrina: Social differences in human responses to disaster", *Social Science Research*, 35(2), June 2006, s. 295-321.
- Fang, Lee, 2013. *The Machine: A Field Guide to the Resurgent Right*. New Press.
- Feygina, Irina, John T., Jost & Rachel E. Goldsmit, 2010. "System Justification, the Denial of Global Warming, and the Possibility of "System-Sanctioned Change", *Personality and Social Psychology Bulletin* 36(3), s. 326-38.
- Gardner, Timothy & Resnick-Ault, Jessica, 2021. "Analysis: Biden's climate change orders fast and furious, but lasting change will be harder", *Reuter*, 2021-01-28, tillgänglig på <https://www.reuters.com/article/us-usa-biden-climate-energy-analysis-idUSKBN29X30K>, citerad 2021-06-04.
- Gimon, Eric, Myers, Amanda & O'Boule, Mike, 2021. "Coal Cost Crossover 2.0", *Energy Innovation*, May 2021.
- Gustafson, Abel, Goldberg, Matthew, Kotcher, John E., Rosenthal, Seth A., Maibach, Edward, Ballew, Matthew & Leiserowitz, Anthony, 2020. "Republicans and Democrats differ in why they support renewable energy", *Energy Policy*, Volume 141, June 2020.
- Harley, Hal, 2013. "Five Ways the Fracking Boom Changes Politics", *Politico*, 2013-11-05, tillgänglig på <https://www.politico.com/magazine/story/2013/11/5-ways-the-fracking-boom-changes-politics-098984/>, citerad 2021-06-03.
- Hart, P. S. & Nisbet, E. C., 2012. "Boomerang effects in science communication: how motivated reasoning and identity cues amplify opinion polarization about climate mitigation policies", *Commun, Res.* 39, s. 701-723.
- Hiller, Jennifer, 2020. "Coronavirus, consolidation taking toll on energy jobs", *Reuter*, 2020-10-30, tillgänglig på <https://www.reuters.com/article/us-global-energy-jobs-idUSKBN27FoIC>, citerad 2021-06-03.
- Hobsbawn, Eric, 1994. *The Age of Extremes*. Vintage Books.
- Horne, Christine, Huddart, Kennedy, Emily, 2018. "Explaining support for renewable energy: commitments to self-sufficiency and communion", *Environmental Politics* 28(5), s. 929-949.
- Hovi, Jon, Sprinz, Detlef F. & Bang, Guri, 2010. "Why the United States did not become a party to the Kyoto Protocol: German, Norwegian, and US perspectives", *European Journal of International Relations* 18(1), s. 129-150.
- Howarth, Robert W., 2019. "Ideas and perspectives: is shale gas a major driver of recent increase in global atmospheric methane?", *Biogeosciences*, 16, s. 3033-3046. Huber, Matthew, 2013. *Lifeblood. Oil, Freedom and the Forces of Capital*. University of Minnesota Press.
- Jacques, Peter J., Dunlap, Riley E. & Freeman, Mark, 2018. "The organisation of denial: Conservative think tanks and environmental scepticism", *Environmental Politics*, 17(3).
- Jacobs, Meg, 2016. *Panic at the Pump: The Energy Crisis and the Transformation of American Politics in the 1970s*. New York: Hill and Wang.
- Karapin, Roger, 2016. *Political Opportunities for Climate Policy: California, New York, and the Federal Government*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Krugman, Paul, 2019. "The Party That Ruined the Planet", *New York Times*, 2019-12-12, tillgänglig på <https://www.nytimes.com/2019/12/12/opinion/climate-change-republicans.html>, citerad 2021-06-05.
- Layzer, Judith A., 2012. *Open for Business: Conservatives' Opposition to Environmental Regulation, American and Comparative Environmental Policy*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Leber, Rebecca & Adler, Ben, 2016. "Donald Trump once backed urgent climate action. Wait, what?", *Vox*, 2016-06-09, tillgänglig <https://www.vox.com/2016/6/9/11895578/donald-trump-climate-change>, citerad 2021-06-03.
- Lee, Jennifer, 2003. "A Call for Softer, Greener Language", *New York Times*, 2003-03-02, tillgänglig på <https://www.nytimes.com/2003/03/02/us/a-call-for-softer-greener-language.html>, cCiterad 2021-06-03.
- Leiserowitz, A., Maibach, E., Roser-Renouf, C. & Hmielowski, J. D., 2011. "Politics & Global Warming: Democrats, Republicans, Independents, and the Tea Party". Yale University and George Mason University. New Haven, CT: Yale Project on Climate Change Communication.
- Lindvall, Daniel, Vowles, Kjell & Hultman, Martin, 2020. *Upphettning. Demokratin i klimatkrisens tid*. Stockholm: Fri tanke..
- MacInnis, Bo & Krosnick, Jon A., 2020. "Climate Insights 2020: Partisan Divide. Resources for the future", 2020-08-24, tillgänglig på <https://www.rff.org/publications/data-tools/climate-insights/>, citerad 2021-06-02.
- Mahajan, Megan & Orvis, Robbie, 2021. "Modeling the Infrastructure Bills Using the Energy Policy Simulator", *Energy Innovation*, 2021-10-13, tillgänglig på <https://energyinnovation.org/wp-content/uploads/2021/10/Modeling-The-Infrastructure-Bills-Using-The-Energy-Policy-Simulator.pdf>, citerad 2021-11-14.
- Marcacci, Silvio, 2019. "Renewable Energy Job Boom Creates Economic Opportunity As Coal Industry Slumps", *Forbes*, 2019-04-22, tillgänglig på <https://www.forbes.com/sites/energyinnovation/2019/04/22/renewable-energy-job-boom-creating-economic-opportunity-as-coal-industry-slumps/?sh=56133e4a3665>, citerad 2021-06-03.
- McCright, Aaron M. & Dunlap, Riley E., 2011a. "The Politicization of Climate Change and Polarization in the American Public's Views of Global Warming, 2001–2010", *The Sociological Quarterly* 52(2).
- McCright, Aaron & Dunlap, Riley, 2011b. "Cool dudes: The denial of climate change among conservative white males in the United States", *Global Environmental Change*, 21(4), October 2011, s. 1163-1172.
- McGirr, Lisa, 2015. *Suburban Warriors: The Origins of the New American Right*. Princeton University Press.
- Miller, Eliana, 2020. "Green energy interests boosted Biden", *Open Secrets*, 2020-12-18, tillgänglig på <https://www.opensecrets.org/news/2020/12/green-energy-2020-boosted-dems/>, citerad 2021-06-03.
- Morehouse, Catherine, 2020. "Republicans urge McConnell to include clean energy in COVID-19 recovery package", *Utility Dive*, 2020-07-24, tillgänglig på <https://www.utilitydive.com/news/republican-senators-urge-mcconnell-to-include-clean-energy-in-covid-19-reco/582221/>, citerad 2021-06-03.
- Nahigyan, Pierce, 2015. "Debbie Dooley is changing how conservatives think about clean energy", *Planets experts*, 2015-10-09, tillgänglig på <http://www.planetexperts.com/debbie-dooley-is-changing-how-conservatives-think-about-clean-energy/>, citerad 2021-06-03
- Nicolaides, Becky & Wiese, Andrew, 2006. *The Suburb Reader*. Taylor & Francis.

- Oreskes, Naomi & Conway, Erik M., 2010. *Merchants of Doubt: How a Handful of Scientists Obscured the Truth on Issues from Tobacco Smoke to Global Warming*. Bloomsbury Press.
- Parisi, Anthony, 1980. "Reagan Wants A Different Energy Policy; What Is It?", *New York Times*, 27 July 1980.
- Peel, Jacqueline, 2021. "Five things we learned from the Biden Climate Summit", *Pursuit*, 2021-04-26, tillgänglig på <https://pursuit.unimelb.edu.au/articles/five-things-we-learned-from-the-biden-climate-summit>, citerad 2021-06-02.
- Petersen, Michael, Alexander, Vincent, Emmanuel M, Westerling & Anthony, LeRoy, 2019. "Discrepancy in Scientific Authority and Media Visibility of Climate Change Scientists and Contrarian", *Nature Communications* 10, no 1 (December 2019), s. 3502.
- Rich, Nathaniel, 2018. "Losing Earth: The Decade We Almost Stopped Climate Change", *The New York Times*, 2018-08-01, tillgänglig på <https://www.nytimes.com/interactive/2018/08/01/magazine/climate-change-losing-earth.html>, citerad 2021-06-02.
- Robertson, Lori, 2018. "Obama's Misleading Oil Boast", 2018-11-30, tillgänglig på <https://www.factcheck.org/2018/11/obamas-misleading-oil-boast/>, citerad 2021-06-14.
- Ruddrick, Graham & Rushe, Dominic, 2017. "Key Murdoch ally sells stake in 21st Century Fox", *The Guardian*, 2017-11-08, tillgänglig på <https://www.theguardian.com/media/2017/nov/08/saudi-prince-sells-21st-century-fox-stake-in-blow-to-murdochs>, citerad 2021-06-03.
- Sances, Michael & Young, You Hye, 2021. "Voters and Donors: Unequal Political Consequences of Fracking", *Journal of Politics*, January.
- Supran, Geoffrey & Oreskes, Naomi, 2017. "Assessing ExxonMobil's climate change communications (1977–2014)", *Environ. Res. Lett.* 12 084019.
- Terstein, Zoya, 2021. "How Republicans are responding to Biden's climate agenda – in public and in private", *Grist*, 2021-02-26, tillgänglig på <https://grist.org/politics/steve-daines-marsha-blackburn-response-to-biden-climate-agenda/>, citerad 2021-06-03.
- Tyson, Alec, 2020. "How important is climate change to voters in the 2020 election?", *Pew Research Center*, 2020-10-06, tillgänglig på <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/10/06/how-important-is-climate-change-to-voters-in-the-2020-election/>, citerad 2021-06-03.
- Yergin, Daniel, 1990. *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money, and Power*. Simon and Schuster, 2011.
- Witt, Emily, 2018. "The Optimistic Activists for a Green New Deal: Inside the Youth-Led Singing Sunrise Movement", *The New Yorker*, 2018-12-23, tillgänglig på <https://www.newyorker.com/news/news-desk/the-optimistic-activists-for-a-green-new-deal-inside-the-youth-led-singing-sunrise-movement>, citerad 2021-06-03.
- Wood Mackenzie, 2020. "US renewable energy policy scenario analysis", tillgänglig på https://www.woodmac.com/our-expertise/focus/Power--Renewables/us-renewable-energy-policy-scenario-analysis/?utm_campaign=pandr&utm_medium=article&utm_source=gtm, citerad 2021-06-03.